

**Česká školní inspekce
Jihomoravský inspektorát
Šumavská 519/35, 602 00 Brno**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIB-2646/24-B
Sp. zn. ČŠIB-S-565/24-B

Název	Dětský domov Dagmar Brno, příspěvková organizace
Sídlo	Zeleného 825/51, Žabovřesky, 616 00 Brno
E-mail	info@dddagmar.cz
IČO	62 158 465
Identifikátor	600 030 148
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Daniel Kusý
Zřizovatel	Jihomoravský kraj
Místo inspekční činnosti	Zeleného 825/51, Žabovřesky Vychodilova 2552/12, Žabovřesky Voroněžská 2545/6, Žabovřesky
Inspekční činnost na místě	23. 10. 2024 – 25. 10. 2024

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného školským zařízením podle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících a prováděcích právních předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu pro dětský domov podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Dětský domov Dagmar Brno, příspěvková organizace (dále „domov, zařízení“), vykonává činnost dětského domova a školní jídelny. V době inspekční činnosti bylo ve třech rodinných skupinách umístěno 20 dětí ve věku 8 až 18 let a dvě zletilé nezaopatřené osoby byly v péči zařízení na základě dohody o setrvání v dětském domově do ukončení přípravy na budoucí povolání v jednopokojových tzv. „startovacích bytech“ v blízkém okolí domova. Většina dětí navštěvovala základní školu, šest bylo vzděláváno na středních nebo vyšších odborných školách v Brně a okolí.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitel definoval cíle činnosti domova v aktualizované koncepci, která je zaměřená na konkrétní potřeby zařízení. Model rozšířeného vedení zařízení spolu se dvěma zástupkyněmi, na něž delegoval část řídicích kompetencí, je funkční a efektivní. Statutární zástupkyně (dále „vedoucí vychovatelka“) má na starosti oblast výchovy. Její aktivní podílení na spolurozhodování se pozitivně odráží v kvalitě výchovy a vzdělávání dětí. Vedení domova se daří postupně plnit vytyčené koncepční cíle, a to především v oblasti materiálních podmínek, ve výchovně-vzdělávacím procesu dětí kladením důrazu na jejich studium a zájmové vzdělávání, dále v podpoře mezilidských vztahů na pracovišti. Méně se však daří v oblasti personálních zdrojů. Přes aktivní kroky hledání vhodných kandidátů na pozici vychovatelů je za poslední období četná fluktuace kmenových vychovatelů rodinných skupin opakovaná, což se nepříznivě promítá do psychiky převážně mladších dětí, které si rychleji vytvářejí citové vazby. Vedení domova se podařilo zrealizovat dvě pozice „střídajících“ vychovatelek, tzn. že působí ve všech rodinných skupinách, což je stabilní prvek poskytující dětem pocit jistoty.

Ředitel uplatňuje partnerský styl řízení, čímž vytváří kooperující klima mezi všemi zaměstnanci. Od minulé inspekční činnosti se mu podařilo učinit výrazný progres v oblasti řízení a kontroly s příznivým dopadem na kvalitu vzdělávání. Zavedl fungující kontrolní mechanismy činnosti zařízení a systémově na jejich zlepšování průběžně pracuje, inovoval systém hodnocení zaměstnanců v pravidelném ročním cyklu. S vedoucí vychovatelkou se střídají v hospitacích rodinných skupin, realizují aktivní, náhledové návštěvy respektující přirozený chod zařízení. V případě zjištění problému poskytují okamžitě zpětnou vazbu dotčenému zaměstnanci a sjednávají řešení otevřenou komunikací. Třítýdenní cyklus porad se osvědčil, protože umožňuje sdílení pracovních zkušeností i výchovných postupů včetně případů jednotlivých dětí. Smysluplné a efektivní je vzájemné předávání informací při běžném chodu domova a výměně služeb vychovatelů ve formě zápisů v elektronickém systému. Ředitel klade důraz na autentické vyjadřování v reportech denní činnosti, což potvrzuje erudovaný přístup k získání co největší výpovědní hodnoty předávaných informací, na něž potom vedení domova adekvátně reaguje.

Zařízení zavedlo pro pedagogy možnost využití individuální intervize s psychologem domova a zorganizovalo i společný teambuilding pro podporu přátelských pracovních vztahů. Intervize s psychologem probíhají individuálně a slouží ke konzultaci náročných situací ve výchovně vzdělávacím procesu. Jsou pozitivně kvitovány a využívány pedagogy. Ředitel utváří podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků vycházející z aktuální nabídky a jejich potřeb. Limitem k absolvování kvalitního vzdělávání v oblasti sebezkušenostního výcviku nebo krizové intervence pro rozvoj znalostí v oblasti výchovy dětí s náročným chováním zůstává jeho finanční nákladnost.

Ve třech rodinných skupinách mají děti podmínky podobné jako v běžné rodině (kuchyň, koupelnu, pokoj). Děti mají zajištěnou ochranu jejich soukromého prostoru, nicméně si schovávají osobní hygienické pomůcky z obavy před odcizením. Stěny vnitřních prostor byly v některých případech opotřebované a vyžadují novu výmalbu i podnětnou výzdobu, která by domov zútulnila a vytvořila osobitý prostor pro ubytované děti. Rozlehlá zahrada domova s venkovními herními prvky slouží pro aktivní trávení času. Děti participují na její údržbě při sezónních zahradnických pracích, čímž si budují smysl pro povinnost a péči. Vedení domova se podařilo ve spolupráci se zřizovatelem zdařile zrekonstruovat startovací byt ve vrchním patře domova. Další dva startovací byty v nedalekém sídlišti zůstávají vysoce pozitivním aspektem k rozvoji praktických kompetencí klientů starších osmnácti let, kteří se soustavně připravují na budoucí povolání. Jde o účelnou a efektivní podporu osamostatnění v následném samostatném životě. Pro klienty, kteří po dovršení plnoletosti opouští domov, pomáhá vedení zajistit pronájem, dům na půli cesty nebo možnost využít sdíleného bydlení se studenty vysokých škol v rámci inovačního sociálního projektu Symbios. Řediteli se podařilo v současné době využít přidělené finanční prostředky k nákupu nového automobilu pro potřeby zařízení.

Stravování zajišťuje školní jídelna prakticky během celého týdne. Jeden den v týdnu je stabilně určen k samostatnému (společnému) vaření večeří na rodinných skupinách, což podporuje formování návyků využitelných v běžném životě mimo zařízení a posiluje samostatnost dětí.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Průběh výchovy a vzdělávání byl sledován ve všech rodinných skupinách v odpoledních hodinách. Děti byly citlivě, ale důsledně vedeny k dodržování stanoveného režimu dne, což rozvíjelo jejich odpovědnost za plnění dílčích úkolů. Již při obědě ve společné jídelně probíhala přirozená konverzace mezi všemi přítomnými včetně dospělých zaměstnanců. Pozorován byl důraz kladený na školní přípravu, děti v rozhovorech potvrdily povědomí o důležitosti vzdělání. Děti projevovaly přiměřené sociální kompetence a celková atmosféra byla přátelská. Po krátkém odpočinku následovala příprava na vyučování. Vychovatelé byli dětem nápomocni, dle potřeby jim poskytovali podporu nebo je empatickým způsobem k plnění úkolů podněcovali a poskytovali okamžitou zpětnou vazbu. Během odpoledne se prolínaly činnosti společné i samostatné. Byly zaznamenány činnosti spojené se sebeobslouhou nebo běžným úklidem. Děti si byly vědomé zavedených pravidel a dodržovaly je. Mají možnost podílet se na sestavování týdenních programů, do kterých zahrnují i své osobní preference. Jsou tak cíleně vedeny nejen k aktivnímu trávení volného času, ale k vlastnímu plánování a zároveň toleranci k aktivitám ostatních. Společný program byl zaměřen na rukodělné pracovní činnosti v souvislosti s aktuálními svátky. Jedna rodinná skupina navštívila v rámci oslavy narozenin zábavní park. Děti akci hodnotily velmi pozitivně, získaly množství nových zkušeností a i dodržování tradice oslavy je pro formování zdravého sebevědomí a sebepojetí velmi přínosná. Děti v rámci rozhovorů se školními inspektory potvrdily, že s vychovateli mají dobré vztahy, mohou se jim svěřit se svými problémy. Jen někteří dospívající zmínili větší potřebu diskrétnosti. Některé děti popsaly skutečnost odcházejících vychovatelů, což nepříznivě působí na jejich psychickou stabilitu. O podporujícím přístupu domova a prevenci dekompenzace následkem citové ztráty svědčí např. uspořádaný odchodový rituál (venkovní přespávací aktivita na rozloučeno u s vychovatelem), který se ovšem ne vždy podaří uskutečnit.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Psychosociální vývoj dětí je pracovníky zařízení sledován průběžně. Systém hodnocení je primárně založen na individuálním přístupu ke každému dítěti. Vychovatelé se řídí jasnými pravidly při předávání informací. Prokázali, že mají přehled o individuálních potřebách jednotlivých dětí a veškeré informace sdílí prostřednictvím funkčního elektronického systému. Děti mají podporu také v případě specializované péče. Zařízením nedávno zprostředkovaná individuální adiktologická intervence poskytnutá obecně prospěšnou společností Podané ruce měla vhodný dopad na dítě.

Plán týdenních činností je společně utvářen vychovateli a dětmi, které ho doplňují navrženými aktivitami dle svých osobních priorit. Od minulé inspekční činnosti se vedení domova podařilo dle doporučení zavést pravidelné týdenní hodnocení činností dětí s vychovatelem, což má příznivý dopad na rozvoj osobnostních kompetencí. Rezervou stále zůstává absence sebehodnocení, vrstevnického hodnocení, formativního hodnocení vychovatelem v konotaci na rozvoj sebereflexe a seberegulace dětí. V rámci seberegulace chování a seberochoje by pomohlo lépe a efektivněji využívat PROD, nyní je veden pouze v elektronické podobě, což neumožňuje jeho živé využití v praxi. Děti při jeho sestavování spolupracují s vychovateli, ale ti zvolené cíle formulují odborně. Děti nejsou takto nastavené cíle schopny samy interpretovat během běžného dne a průběžně hodnotit míru jejich plnění v uplynulém týdnu (nebo období). Individuální zacílení PROD i jeho vyhodnocení v současnosti nevyhází zcela z potřeb daného dítěte a diferenciací přístupu. Propojenost PROD s hodnocením dětí na rodinných skupinách je více jak žádoucí. Je ovšem potřeba zachovat diskretnost a vhodnost společného sdílení dotazováním se jednotlivců na souhlas se zvolenou formou hodnocení. V rodinných skupinách kde došlo k výměně kmenových vychovatelů se některé děti hůře adaptují na nového pedagoga a vykazují citovou a emoční nestabilitu. Pro tyto potřeby chybí terapeutická skupinová intervence (arteterapie, artefiletika, dramaterapie) sloužící k vyventilování citových traumat dětí. V současnosti je velice těžké u některých začínajících vychovatelů náročné chování dětí zvládnout např. bez mediátora nebo systémově nastavené terapie. Přestože metodické vedení poskytují kolegové i vedoucí vychovatelka v dostatečné míře.

Systém výchovně vzdělávacího přístupu je realizován spíše motivačně, zařízení se snaží udělovat více kladná opatření ve výchově než záporná. K uložení záporných opatření ve výchově využívá prostředky dle příslušného zákona, a to krácení kapesného, nebo zákaz vycházek, což má ne vždy efektivní dopad na požadovanou změnu chování. Kapesné je vypláceno motivačně na základě měsíčního hodnocení vychovateli. Jako formativní prvek je tato forma přínosná spíše pro mladší děti. Pravidelně jednou týdně je ředitel k dispozici dětem v případě potřeby konzultace. Komunitní sezení starších dětí s ředitelem a psychologem po prázdninách ještě nezačalo, znovuzavedení této aktivity je velice přínosné a dotazované dospívající děti potvrdily, že jim schází „vypovídat se“ ve skupině. Pro diskretní kontakt je v zařízení umístěna schránka důvěry, kterou v ojedinělých případech děti využívají.

Zařízení podporuje zapojení dětí do sociálních vztahů vně i uvnitř domova. Vedoucí vychovatelka aktivně dbá o vytvoření či udržení kontaktu dětí s jejich rodinou nebo blízkými osobami telefonickou, korespondenční nebo osobní komunikací. Pro pestrost vztahů a tvorbu sociálních vazeb podporuje zařízení vhodné civilní osoby se zájmem o pravidelné trávení času s dětmi mimo zařízení (Projekt). Rodinnou terapii ovšem zatím nerealizuje. Pro posílení a rehabilitaci rodinných vazeb uskutečňuje případové konference (kulaté stoly), jejichž zacílení je spíše prosociální bez efektu navrácení dětí do původních rodin. Od minulé inspekční činnosti se řediteli podařilo děti s poruchami chování umístit do vhodnějších zařízení s ohledem na jejich specifické vzdělávací potřeby a klima domova se tak

stabilizovalo. Výrazně klesly i počty úteků. Zařízení dbá na vyvážený poměr mezi trávením volného a řízeného času. Vytváří podmínky k využití dostupných služeb mimo domov. Děti jsou podporovány ve svobodném výběru školy s ohledem a respektem k jejich vzdělávacím možnostem. Příkladná je motivace vychovatelů v podpoře dětí k rozvíjení individuálních předpokladů. Každé dítě navštěvuje zájmové vzdělávání (sportovní, tvořivé nebo umělecké kroužky). Spolupráce s kmenovými školami je funkční, žáci prospívají. Pro ohrožené školním neúspěchem je organizováno doučování ve spolupráci s neziskovou organizací Mise naděje, která zprostředkovává studenty vysokých škol docházející děti doučovat. V současnosti ředitel realizuje aktivní kroky v rámci Transformačního plánu Ministerstva práce a sociálních věcí s cílem rozvoje realizace výchovy i vzdělávání. Jde o zásadní kroky v podpoře samostatnosti dětí žijících v domově vytvořením podmínek bydlení v bytech, které co nejvíce připomínají přirozené podmínky života běžné rodiny.

Tmelícím a motivačním počinem jsou společné adaptační pobyty. Podpora dětí v letních aktivitách, trávení času na táborech a jiných zájmových činnostech obohacuje jejich zážitky.

Prezentování domova na veřejnosti prostřednictvím sociálních sítí, rozhovorů v médiích, spoluprací se sponzory, realizací cílené a funkční benefice se zviditelněním domova (dětských prací) je na profesionální úrovni a pozitivně posiluje povědomí společnosti o ústavní výchově.

Závěry

Vývoj školského zařízení

- Aktualizace koncepce zařízení.
- Zavedení intervize a hodnotícího systému pro zaměstnance.
- Vytvoření pracovních pozic pro dva střídající vychovatele.
- Postupné zlepšování materiálních podmínek.
 - Rekonstrukce startovacího bytu v zařízení.

Silné stránky

- Ředitelem zavedené kontrolní mechanismy činnosti domova zkvalitňují vzdělávání a pomáhají rozvíjet vzájemnou spolupráci pedagogů. (1.3), (2.1)
- Zařízení poskytuje dětem vhodné motivující podmínky pro výchovu a vzdělávání, podporuje jejich individuální potenciál formou zájmového vzdělávání a volnočasových aktivit. (4.2), (4.3.)
- Startovací byty jsou výraznou pomocí zletilým klientům v osamostatnění a podporou v soustavné přípravě na jejich budoucí povolání. (5.1)

Číselné označení odkazuje na kód kritéria v příslušné modifikaci. Znění kritéria je dostupné na adrese: kriteria.csicr.cz

Slabé stránky (oblasti ke zlepšení)

- Program rozvoje osobnosti dítěte je veden formálně, jeho význam je spíše informativní. Pouze v menší míře slouží jako nástroj seberozvoje. Osobní cíle dětí nejsou přizpůsobeny jejich konkrétním potřebám a využity v denních aktivitách nebo týdenním hodnocení. (4.1)

Číselné označení odkazuje na kód kritéria v příslušné modifikaci. Znění kritéria je dostupné na adrese: kriteria.csicr.cz

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- Zapojit děti do formulace osobních cílů v Programu rozvoje osobnosti dítěte. Vést je k vědomému plnění těchto cílů, vyhodnocení a následné sebereflexi. Citlivě je učit seberegulaci chování pojmenováním úspěchu i neúspěchu v běžných každodenních činnostech a v rámci vrstevnické diskuze na týdenním hodnocení s vychovatelem.
- Znovu zavést opakované komunitní setkávání starších dětí vedené ředitelem za přítomnosti psychologa pro posílení sebereflexe dětí a vzájemného naslouchání. Podpořit tak jejich pocit sounáležitosti a důležitosti.
- Vymalovat a zútulnit prostředí domova. Vytvořit podnětné prostředí pro podporu vývoje dětské duše a osobních preferencí jednotlivců s ohledem na jejich individualitu.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školského zařízení ve lhůtě do 14 dnů od marného uplynutí lhůty pro podání připomínek k obsahu inspekční zprávy, resp. od doručení stanoviska k připomínkám, přijmout opatření k odstranění nedostatků zjištěných inspekční činností. Tyto nedostatky jsou formulovány v části slabé stránky (oblasti ke zlepšení). Ve stejné lhůtě písemně informujte Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření, a to prostřednictvím datové schránky (g7zais9).

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Vnitřní řád Dětského domova Dagmar platný od 26. 4. 2022 včetně dodatků
2. Školní vzdělávací program Dětského domova Dagmar, platný od 1. 1. 2024
3. Koncepce rozvoje Dětského domova Dagmar v Brně 2024 – 2030
4. Koncepce v rámci Transformačního plánu Ministerstva práce a sociálních věcí s cílem rozvoje realizace výchovy i vzdělávání ze školního roku 2023/2024
5. Organizační řád ze dne 12. 1. 2016
6. Hospitační činnost – plán interních kontrol, hodnocení práce pedagogických pracovníků za školní rok 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025
7. Zápisy z pedagogických rad a porad Dětského domova Dagmar ve školním roce 2022/2023, 2023/2024 do termínu inspekční činnosti
8. Seznam dětí a jejich rozdělení do rodinných skupin ke dni 24. 10. 2024
9. Osobní dokumentace dětí přítomných v zařízení v době inspekční činnosti (vzorek)
10. Programy rozvoje osobnosti dětí (vzorek)
11. Etopedické záznamy v elektronickém systému (vzorek)
12. Přehledy denních záznamů rodinných skupin ve školním roce 2023/2024, 2024/2025 v elektronickém informačním systému (vzorek)
13. Roční plán výchovné činnosti a plán práce pro školní rok 2023/2024, 2024/2025, týdenní programy rodinných skupin ve školním roce 2024/2025 (vzorek)
14. Seznam zaměstnanců a personální dokumentace zaměstnanců k termínu inspekční činnosti

16. Provozní řád účinný od 1.1. 2011, bazénový manuál, revize sportovního vybavení platná od 10. 9. 2024 do 10.9. 2025
17. Dokumentace o bezpečnosti, kniha úrazů pro školní rok 2023/2024, 2024/2025
18. Minimální preventivní program na školní rok 2024/2025 včetně hodnocení
19. minimálního preventivního programu ve školním roce 2023/2024
20. Výroční zpráva o hospodaření za školní rok 2023/2024

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete prostřednictvím datové schránky (g7zais9), a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místě příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Marcela Karasová, školní inspektorka, vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Šárka Macháčová, školní inspektorka

14. 11. 2024